

3.4. Anerkendelse og fuldbyrdelse

3.4.1. Konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

Konventionens kapitel IV (artikel 23 – 28) omhandler anerkendelse og fuldbyrdelse i en konventionsstat af afgørelser, der er truffet i en anden konventionsstat.

Udgangspunktet i konventionens artikel 23 er, at foranstaltninger, der er truffet i en konventionsstat, automatisk anerkendes i alle andre konventionsstater. Det er ikke nødvendigt at søge om nogen form for retlig behandling for at opnå anerkendelse af en foranstaltning. Anerkendelse kan dog nægtes i nogle situationer, der er nævnt i artikel 23, stk. 2, jf. nedenfor. Det er den part, som foranstaltningen gøres gældende over for, der skal påstå, at der er grund til at nægte at anerkende foranstaltningen, hvis den, der påberåber sig foranstaltningen, tager skridt til fuldbyrdelse, jf. stk. 2. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.1.

En af sagens parter kan have en interesse i straks efter, at en foranstaltning er truffet, at få afklaret, om foranstaltningen vil kunne anerkendes i en anden konventionsstat. Artikel 24 bestemmer derfor, at enhver berettiget person kan anmode myndighederne i en konventionsstat om at træffe afgørelse om anerkendelse eller ikke-ankendelse af en foranstaltning truffet i en anden konventionsstat. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.3.

Anerkendelse kan kun nægtes, hvis en af betingelserne i artikel 23, stk. 2, litra a-f, er opfyldt. Anerkendelse kan bl.a. nægtes, hvis foranstaltningen ikke er truffet af en kompetent myndighed, hvis en foranstaltning blev truffet, uden at barnet har haft mulighed for at blive hørt (bortset fra i hastetilfælde), og dette er i strid med grundlæggende retsplejprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, hvis foranstaltningen er truffet uden høring af modparten, eller hvis anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.1.

Myndighederne i en stat, der anmodes om at anerkende en foranstaltning, er bundet af de faktuelle forhold, som den myndighed, der traf foranstaltningerne, havde baseret sin kompetence på, jf. artikel 25.

Efter artikel 26 kan en foranstaltning truffet i en konventionsstat efter anmodning fra en part erklæres eksigibel i en anden konventionsstat, dvs. at det beslutes, at foranstaltningen kan fuldbyrdes der. Eksigibilitet kan kun afslås af de grunde, der fremgår af artikel 23, stk. 2. Artikel 26 vedrører kun foranstaltninger, der fordrer fuldbyrdelse, eksempelvis tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse om forældreansvar eller

tvangssalg af formuegenstande. Hvis en afgørelse ikke kræver fuldbyrdelse, er hovedreglen i artikel 23 tilstrækkelig til, at afgørelsen kan få effekt. Det er eksempelvis ikke nødvendigt at søge om fuldbyrdelse af en foranstaltning, der giver et barns værg eller repræsentant mulighed for at foretage visse økonomiske dispositioner over barnets formue. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.4.

Den endelige fuldbyrdelse af en foranstaltning sker ifølge konventionens artikel 28 efter fuldbyrdelsesstatens lovgivning, dvs. efter samme regler og procedurer som anvendes ved fuldbyrdelse af tilsvarende afgørelser truffet i denne stat. Foranstaltninger kan – bortset fra i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til bestemmelserne i artikel 23-26 – ikke efterprøves med hensyn til sagens realitet, jf. artikel 27. Der henvises til betænkningens afsnit 3.5.1.5. og 3.5.1.6.

3.4.2. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 223 a er udgangspunktet i dansk ret, at en udenlandsk afgørelse om f.eks. forældreansvar, forældremyndighed, værgemål eller samvær ikke kan anerkendes. Det følger desuden af retsplejelovens § 479, at udgangspunktet i dansk ret er, at en udenlandsk afgørelse om f.eks. forældremyndighed eller samvær ikke kan fuldbyrdes her i landet. Justitsministeren kan dog fastsætte bestemmelser, hvorefter sådanne afgørelser fra udenlandske domstole og myndigheder skal have bindende virkning her i landet eller at de skal kunne fuldbyrdes her. Disse bemyndigelser er ikke udnyttet i relation til konventionens anvendelsesområde. Bemyndigelserne suppleres af speciallovgivningen som følge af Danmarks tiltrædelse af internationale konventioner.

Uanset retsplejelovens § 223 a anerkendes udenlandske afgørelser om især forældremyndighed i dansk ret i visse tilfælde på ulovbestemt grundlag. Anerkendelsen gælder dog kun afgørelsens konstitutive indhold. Administrative myndigheder tager således jævnlige præjudicielt stilling til, hvem der har forældremyndigheden over et barn. Dette sker f.eks. i forbindelse med afgørelsen af forskellige familieretlige sager eller ved spørgsmål om, hvem der skal give samtykke til dispositioner vedrørende barnet, der kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det drejer sig om anerkendelse af både afgørelser om forældremyndighed og af forældremyndighed efter loven.

Spørgsmålet om, hvem forældremyndigheden tilkommer, kan opstå præjudicielt under en dansk retssag, f.eks. om eventuelt manglende samtykke fra forældremyndighedens indehaver til en formueretlig dis-